

TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

1. Johdanto

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019)

Yhdenvertaisuus tarkoittaa perustuslain kuudennessa pykälässä kaikkien kansalaisten tasa-arvoista kohtelua, kaikkien yhdenvertaisuutta lain edessä ja sitä, ettei ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. (Perustuslaki 6 §)

Yhdenvertaisuuslain (6 §) mukaan koulutuksen järjestäjän on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan, ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi ja huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuslain tarkoitus on edistää yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjintää ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. (Yhdenvertaisuuslaki 1 §) Yhdenvertaisuussuunnittelun päämäärä on syrjinnän tunnistaminen, siihen puuttuminen, toiminnan ja käytäntöjen yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi, yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteuttaminen ja osallisuuden lisääminen. (Yhdenvertaisuussuunnittelun opas. Sisäasiainministeriö 2010, 14.)

Yhdenvertaisuuslaissa mainitut syrjintäperusteet ovat ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, terveydentila, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen ja muu henkilöön liittyvä syy. (Yhdenvertaisuuslaki 8 §) Perustuslaissa syrjintä on kielletty kaikilla henkilöön liittyvillä perusteilla. (Perustuslaki 6 §)

Yhdenvertaisuuslain mukaan syrjintää on välitön ja välillinen syrjintä, häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä (Yhdenvertaisuuslaki 8§). Välitöntä eli suoraa syrjintää on yksilön tai ryhmän kohteileminen eri tavoin kuin muita ilman hyväksyttävää perustetta (Yhdenvertaisuuslaki 10§). Välillistä eli epäsuoraa syrjintää on näennäisesti puolueeton käytäntö, tieto tai toimintatapa, joka asettaa toisen tai toiset muita heikompaan asemaan (Yhdenvertaisuuslaki 13§).

Piilosyrjintää ovat vähättely, ulkopuolelle jättäminen, tuen puute ja sivuuttaminen. Rakenteellista syrjintää on ajattelu, ettei syrjiviä käytäntöjä voi muuttaa. Häirintä ja epäasiallinen kohtelu ovat syrjintää. Esteettömyys tarkoittaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteutumista niin, että jokainen voi ominaisuuksistaan huolimatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää. (Yhdenvertaisuuslaki, 9 §.)

Työnantajalla, jonka palveluksessa on säännöllisesti vähintään 30 henkilöä, on oltava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Edistämistoimia ja niiden vaikuttavuutta on käsiteltävä henkilöstön tai heidän edustajiansa kanssa. (Yhdenvertaisuuslaki, 9§)

Tasa-arvolla tarkoitetaan sukupuolten samanarvoisuutta. Tasa-arvolaki (7 §) kieltää välittömän ja välillisen syrjinnän sukupuolen perusteella. Välittömällä syrjinnällä tarkoitetaan laissa naisten ja miesten asettamista eri asemaan sukupuolen perusteella. Välillisellä syrjinnällä tarkoitetaan eri asemaan asettamista sukupuoleen nähden neutraaliita vaikuttavan säännöksen, perusteen tai käytännön nojalla, jos menettelyn vaikutuksesta henkilöt voivat tosiasiallisesti joutua epäedulliseen asemaan sukupuolen perusteella.

Oppilaitosten tasa-arvotyössä keskeistä on asennekasvatus sekä tasa-arvoa tukevien ajattelu- ja toimintatapojen tukeminen. Oppilaitoksilta odotetaan sukupuolitietoista opetusta ja ohjausta, jonka tavoitteena on lisätä tietoisuutta yhteiskunnassa vallitsevista sukupuoleen liittyvistä asenteista ja odotuksista yhdessä opiskelijoiden kanssa. Sukupuolieron ja eriarvoisuuden rakentaminen ja tuottaminen tapahtuu isolta osin huomaamatta ja tarkoittamatta, totuttuina tai itsestään selvinä toimintatapoina ja suhtautumisena. Niiden näkyväksi tekeminen mahdollistaa käytäntöjen kehittämisen tasa-arvoa edistäväksi.

Tasa-arvoa oppilaitoksissa tuetaan suunnittelulla, jonka tavoitteena on tehdä suomalaisista kouluista tasa-arvon edistäjiä. Vuonna 2005 uudistettu laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986, tasa-arvolaki) velvoittaa, että oppilaitoksissa on laadittava tasa-arvosuunnitelma yhdessä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa. Tasa-arvolaisissa (6b §) sanotaan, että oppilaitoksen tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää kartoitus oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta ja siihen liittyvistä ongelmista. Siihen pitää kirjata toteutettaviksi valitut toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi oppilaitoksessa. Erytystä huomiota kiinnitetään tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä ja opintosuorituksia arvioitaessa sekä toimenpiteisiin, joilla pyritään seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella tapahtuvan syrjinnän ehkäisemiseen.

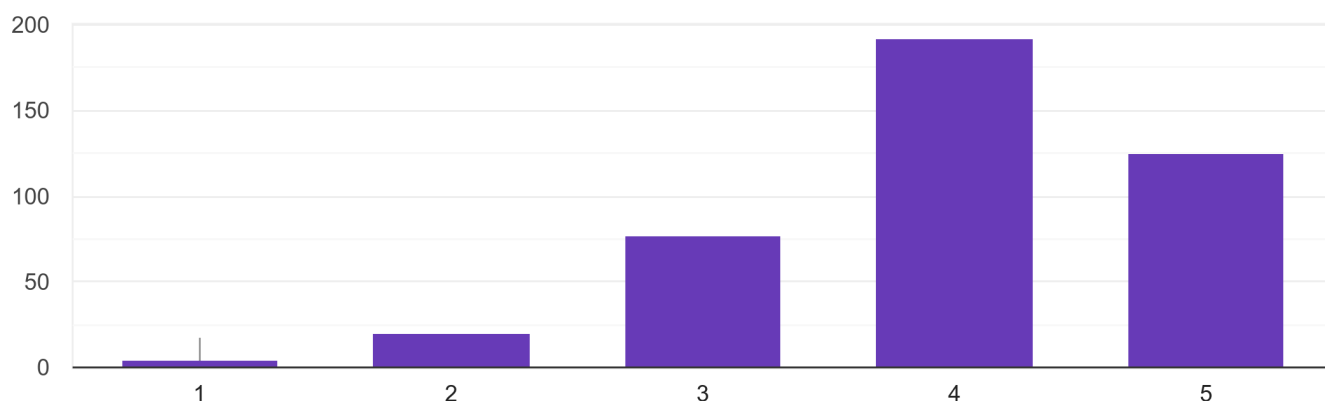
2. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely, sen tulokset ja toimenpide-ehdotukset

Vihdin lukion opiskelijoille teetettiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely 13.12.2021. Kysely toteutettiin sähköisellä lomakkeella ryhmänohjaajan tuokiossa. Vastaajia oli yhteensä 418, mikä on 78% opiskelijoista. Vastaajista 1. vuositason opiskelijoita oli 152, toisen vuositason opiskelijoita 141 ja kolmannen tai neljännen vuositason opiskelijoita 125.

Opiskelijoiden vastauksia tarkasteltaessa kokonaisuutena voidaan todeta, että opiskelijoiden kokema tasa-arvotilanne on Vihdin lukiossa kyselyn hetkellä suhteellisen hyvä.

9. Tasa-arvo toteutuu mielestäni Vihdin lukiossa.

418 vastausta

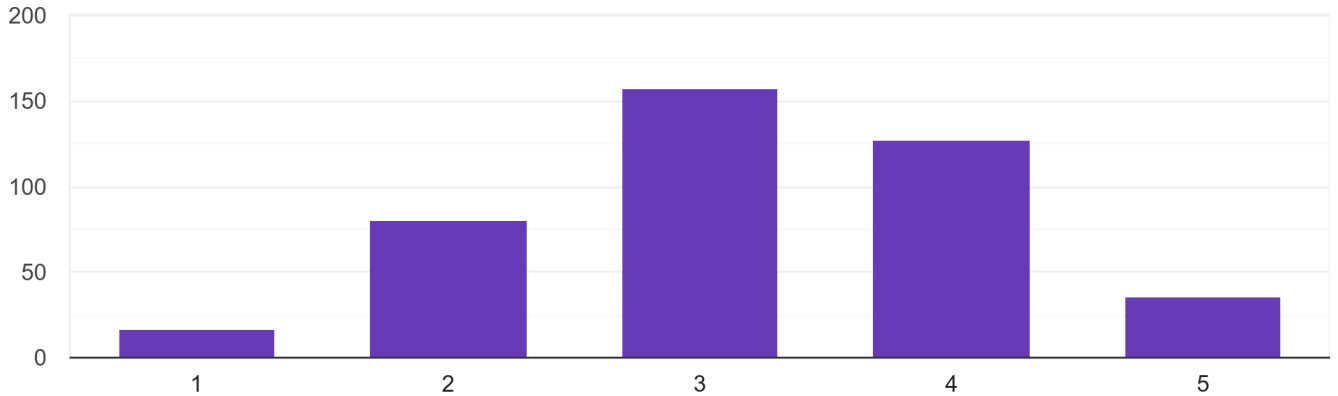

Kyselyn tuloksista nousi esiin seuraavia kehittämiskohteita:

Elämäntilanteen huomioiminen:

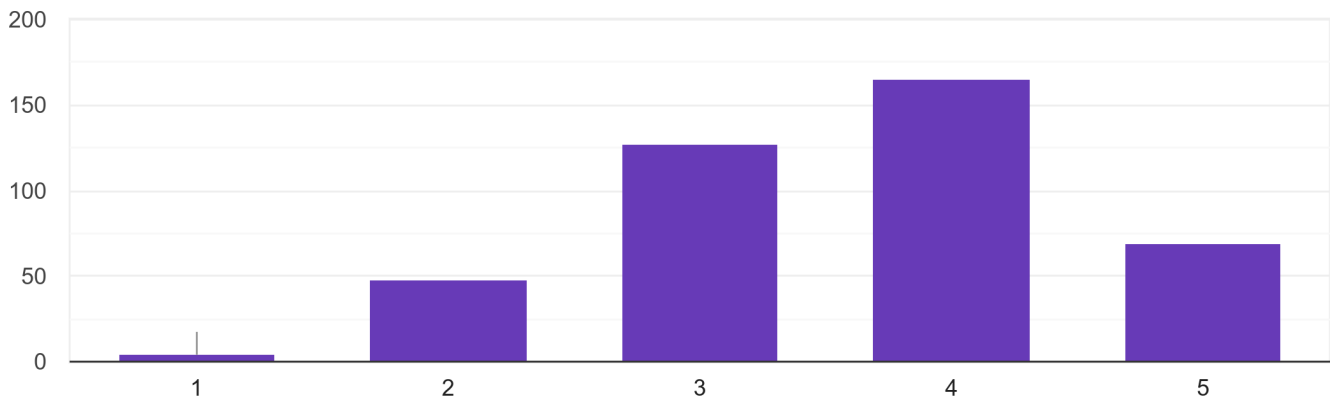
4. Opetuksessa huomioidaan riittävästi opiskelijan yksilöllinen tilanne.

418 vastausta

5. Ohjauksessa huomioidaan riittävästi opiskelijan yksilöllinen tilanne.

414 vastausta

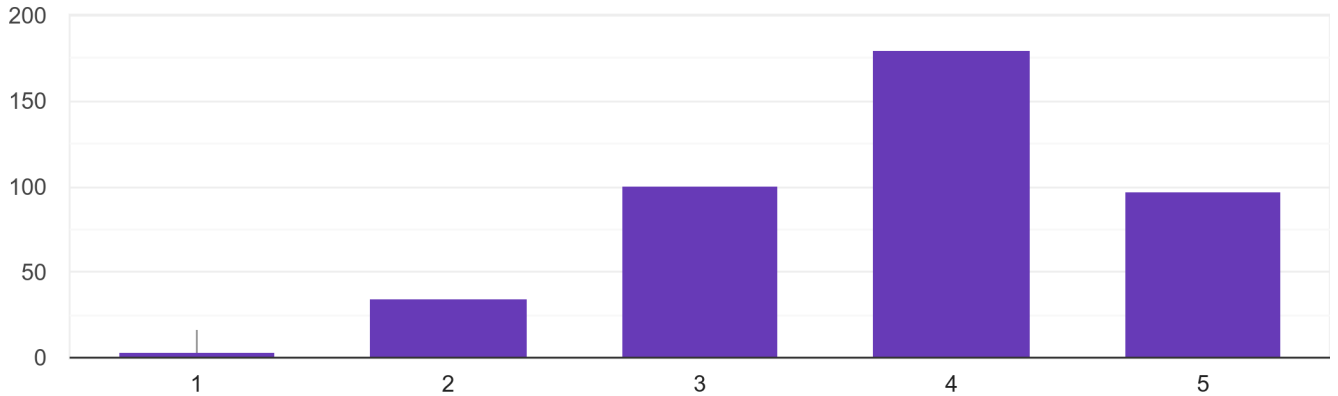
Vastauksissa nousi esiin toive opiskelijoiden yksilöllisen tilanteen huomioimisesta sekä opetuksessa että ohjauksessa.

Toimenpide: Lukuvuoden teemana Vihdin lukiossa on hyvinvointi ja tämän myötä yhteisöllisyyttä vahvistavia toimia on suunniteltu sekä yksittäisten oppituntien aikana toteutettaviksi, että koko koulua koulun tasolla toteutettavina tapahtumina. Tärkeää olisi, että lukion henkilökunnan tiedossa olisi, milloin opiskelijan elämässä on vaiheita, jotka vaativat erityistä huomioimista. Turvallisen ilmapiirin vahvistamisen myötä opiskelijan on helpompi kertoa opettajalle asioistaan ja tätä kautta on mahdollista myös huomioida paremmin yksilöllisiä tarpeita.

Epäasialliseen käyttäytymiseen puuttuminen:

7. Vihdin lukiossa puututaan epäasialliseen käytökseen.

416 vastausta

Opiskelijoiden vastauksissa nousi esiin huoli epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumisesta. Erityisesti avoimista kysymyksistä saaduissa vastauksissa nousi esiin toiveita puuttumisesta sosiaalisessa mediassa, etenkin Jodelissa, ilmenevään epäasialliseen viestintään.

Toimenpide: Tämän kyselyn tulosten esittämisen yhteydessä tarkennetaan opiskelijoille ne tilanteet, jotka ovat osa koulun toimintaa ja toisaalta milloin epäasiallinen käyttäytyminen on koulun ulkopuolista toimintaa. Vihdin lukiolla pyritään järjestämään kaikille opiskelijoille luento vastuullisesta toiminnasta sosiaalisessa mediassa.

Opettajien toimintaa epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumisessa pyritään yhdenmukaistamaan lukuvuoden aikana siten, että yhteisiä toimintakäytänteitä tehostetaan. Tavoitteena on, että kaikki aikuiset puuttuvat epäkohtiin niitä huomatessaan.

Vihdin lukiossa toimii kaksi opiskelijoiden valitsemaa opettajaa tasa-arvoyhteyshenkilöinä.

Tietoisuuden lisääminen: Avoimissa vastauksissa toivottiin puuttumista syrjivään ja epäasialliseen kielenkäyttöön oppitunneilla. Lisäksi toivottiin enemmän avointa keskustelua tasa-arvosta, vähemmistöjen oikeuksista sekä rasismista.

Toimenpide: Opettajien tulisi selkeästi puuttua tilanteisiin, joissa esiintyy esimerkiksi sanallista syrjintää. Jotta tällaisia tilanteita opitaan tunnistamaan paremmin, opettajille järjestetään koulutus seksuaali- ja sukupuoli-identiteettien moninaisuudesta. Tietoisuutta esimerkiksi vähemmistöjen oikeuksista voidaan käsitellä esimerkiksi opetussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti.

Yhteisöllisyyden vahvistaminen: Vastauksissa toivottiin lisää yhteisöllisiä tapahtumia, jotka vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Vastausten perusteella erityisesti eri luokka-asteiden välistä yhteishenkeä voisi vielä parantaa.

Toimenpide: Opiskelijakunta on pyrkinyt aktiivisesti ideoimaan uusia tapahtumia, joihin voi osallistua matalalla kynnyksellä. Olkkari-toiminta on kehitetty mahdollistamaan vapaamuotoiset kohtaamiset koulupäivän aikana, mukana opiskeluhuollon henkilöstöä. Liikkuva lukio -hanke on kannustanut yhdessä liikkumiseen koulupäivän aikana. Myös koulun ulkopuoliset retket ja matkat vahvistavat yhteishenkeä ja hyvinvointia. Yhteisöllisyyttä tulisi vahvistaa myös oppitunneilla. Opettajien koulutuksissa on nostettu esille ryhmäytymisen merkitystä erityisesti ensimmäisen vuositasen opiskelijoiden opintojaksoilla.